

Vlaams
Parlement

ingediend op **521** (2015-2016) – Nr. 3
28 januari 2016 (2015-2016)

Verslag

namens de Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke Kansen
uitgebracht door Cindy Franssen, Bart Van Malderen en Freya Saeys

over de beleidsbrief

Armoedebestrijding
2015-2016

Samenstelling van de Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke Kansen:

Voorzitter: Lorin Parys.

Vaste leden:

Björn Anseeuw, Piet De Bruyn, Jelle Engelbosch, Marc Hendrickx, Lorin Parys, Nadia Sminate;
An Christiaens, Griet Coppé, Katrien Partyka, Valerie Taeldeman;
Gweny De Vroe, Mercedes Van Volcem;
Michèle Hostekint, Ingrid Lieten;
An Moerenhout.

Plaatsvervangers:

Caroline Croo, Ingeborg De Meulemeester, Lies Jans, Kathleen Krekels, Tine van der Vloet,
Herman Wynants;
Dirk de Kort, Michel Doomst, Cindy Franssen, Katrien Schryvers;
Ann Brusseel, Freya Saeys;
Els Robeyns, Bart Van Malderen;
Elke Van den Brandt.

Toegevoegde leden:

Christian Van Eyken.

Documenten in het dossier:

521 (2015-2016) – Nr. 1: Beleidsbrief
– Nr. 2: Motie

15 (2015-2016) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

INHOUD

I.	Toelichting door Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding.....	4
1.	Beleidskader	4
2.	Enkele cijfers.....	4
3.	Focus op gezinnen met jonge kinderen	5
4.	Strategische doelstellingen.....	5
4.1.	SD1: Voorkomen van armoede en sociale uitsluiting.....	5
4.2.	SD2: Bestrijden van armoede en sociale uitsluiting	6
4.3.	SD3: Een geïntegreerd bestuur.....	8
II.	Algemene bespreking	10
1.	Standpunt van Cindy Franssen	10
2.	Standpunt van An Moerenhout.....	11
3.	Standpunt van Freya Saeys.....	12
4.	Standpunt van Piet De Bruyn.....	13
5.	Antwoord van minister Liesbeth Homans.....	14
5.1.	Horizontaal beleid	14
5.2.	Samenwerking met andere bestuursniveaus.....	17
5.3.	Automatische toekenning van rechten, administratieve vereenvoudiging en proactief informeren	19
5.4.	Projecten inzake armoedebestrijding	20
	Gebruikte afkortingen.....	24

De Commissie voor Wonen, Armoedebeloid en Gelijke Kansen besprak op 3 en 10 december 2015 en op 7 januari 2016 de beleidsbrief Armoedebestrijding 2015-2016. Op 3 december werd de beleidsbrief Armoedebestrijding toegelicht door de minister. Op 10 december startte de algemene bespreking met de formulering van de standpunten van verschillende commissieleden. Op 7 januari 2016 antwoordde de minister op de vragen van de commissieleden.

De bespreking van de beleidsbrief liep voor een groot deel samen met de commissiebespreking van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2016 (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 15/7-K).

I. Toelichting door Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding

1. Beleidskader

Minister *Liesbeth Homans* refereert aan het regeerakkoord dat stipuleert dat de realisatie van de armoededoelstellingen uit het Pact 2020 een opdracht is van elke minister. De doelstellingen zijn onder meer halvering van het aantal kinderen dat in armoede geboren wordt en een daling van het algemeen armoederisico met 30 percent. De cijfers zijn vooralsnog niet positief.

Er moet worden ingegaan tegen mechanismen die armoede veroorzaken en het is essentieel om zelfredzaamheid te stimuleren, onder meer via automatische toekenning van rechten en de armoedetoets. De nieuwe Vlaamse bevoegdheden worden maximaal ingezet tegen armoede. Het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 3 juli 2015, met daaropvolgend een actualiteitsdebat in het Vlaams Parlement. Het regeerakkoord heeft het ook over het sterker maken van kinderen, jongeren en ouders. De beleidsnota Armoedebestrijding zet nog meer dan vroeger in op gezinnen met jonge kinderen. Het is een prioriteit voor de legislatuur, maar doet niets af aan de aandacht voor andere vormen van armoede.

2. Enkele cijfers

De Vlaamse armoedemonitor voor 2015 reikt een aantal cijfers aan. In 2013 leefde 15,4 percent van de Vlaamse bevolking in armoede volgens de EU SILC-survey. Deze indicator beschouwt iemand als arm of sociaal uitgesloten als hij voldoet aan minstens één van de volgende voorwaarden: hij of zij (1) leeft in een gezin met een inkomen onder de nationale armoederisicodrempel; (2) leeft in een gezin met ernstige materiële deprivatie (het gezin mist minstens vier items uit een lijst van negen basisvoorwaarden omwille van financiële redenen); of (3) is jonger dan 60 jaar en leeft in een gezin waarvan de werkintensiteit lager ligt dan 20 percent.

In 2013 leefden 970.000 Vlamingen in armoede. Het cijfer stagneert al jaren en moet dalen om de EU2020-doelstelling te halen, met name naar 650.000. Vlaanderen ziet zich dan ook geconfronteerd met een behoorlijke uitdaging. 10,8 percent of ongeveer 680.000 Vlamingen heeft na de sociale transfers een netto beschikbaar inkomen onder de armoedegrens. In 2014 werd 11,4 percent van de kinderen geboren in een kansarm gezin, volgens de kansarmenindex van Kind en Gezin. Sinds 2005 is dat percentage bijna verdubbeld. Toen gold nog een percentage van 6,5 percent.

3. Focus op gezinnen met jonge kinderen

De focus op gezinnen met jonge kinderen en specifiek kinderarmoede is cruciaal. De leeftijdscategorie tussen 0 en 3 jaar is een sleutelperiode voor de ontwikkeling van intellectuele, sociale en emotionele vaardigheden. Daarop inspelen is essentieel en kan niet vroeg genoeg beginnen. Anticiperen is de boodschap, want achterstanden zijn bijzonder moeilijk in te halen. Niet ingrijpen, laat toe dat zich van jongs af aan achterstanden opbouwen, waardoor zowel voor de maatschappij als voor de betrokkene heel wat kansen verloren gaan.

Vanuit haar coördinerende functie beoogt de minister tot een krachtige en beleidsdomeinoverschrijdende aanpak te komen, waarin elk zijn verantwoordelijkheid opneemt. Enkel op deze wijze kan het armoedebestrijdingsbeleid resultaat boeken. Het is dan ook de taak van de coördinerende minister om mee waakzaam te zijn voor initiatieven die in andere beleidsdomeinen worden ontplooid. Armoedebestrijding is echter niet alleen een zaak van de overheid. Het is een taak voor de hele samenleving.

4. Strategische doelstellingen

4.1. SD1: Voorkomen van armoede en sociale uitsluiting

4.1.1. *Onderbescherming voorkomen*

Het is noodzakelijk om de automatische toekenning van rechten nauwgezet op te volgen, om op deze wijze onderbescherming te voorkomen. In het kader van de bevoegdheid Bestuurszaken werd het project 'Vlaanderen radicaal digitaal' gelanceerd, dat in een hefboombudget voorziet van 10 miljoen euro per jaar voor 2016 en 2017. Daarmee werd onder meer een project gefinancierd dat ervoor moet zorgen dat studiebeurzen automatisch worden toegekend.

De automatische rechtentoekenning is een goed principe, maar kan helaas niet voor alles worden toegepast. Zo kan men voor Wonen het bekomen van een huursubsidie eenvoudiger maken, maar niet automatiseren. Daar is nog altijd een fysieke controle van de woning vereist.

De minister is voorstander van een tweesporenbeleid: automatisch toekennen van rechten, en het beperken van de administratieve procedures waar een automatische toekenning niet mogelijk is. In die zin is het proactief informeren noodzakelijk, onder meer via de interbestuurlijke producten- en dienstencatalogus. Dat instrument maakt op eenvoudige wijze diensten en producten bekend bij de burger. Er wordt onderzocht hoe dat nog meer kan worden opengesteld voor lokale besturen. Zij worden immers veel rechtstreekser met armoede geconfronteerd en hebben op deze wijze meer kennis ter beschikking.

4.1.2. *Armoedetoets*

De armoedetoets wordt nauwlettend opgevolgd en er is een ruim vormingsaanbod voor onder meer de aandachtsambtenaren. Zij worden aangeduid per departement en per entiteit en bewaken het armoedeluik voor hun bevoegdheidsdomein. Administraties die hun functioneel bevoegde ministers adviseren, kunnen op deze wijze automatisch de klik maken over armoede-effecten.

4.1.3. *Inzetten op een correcte beeldvorming en een breed maatschappelijk draagvlak*

Om armoede te voorkomen is een correcte beeldvorming en een breed maatschappelijk draagvlak essentieel. De minister onderzoekt of het aanbod van

een theaterproject, gefocust op het bespreekbaar maken van de armoedeproblematiek bij jongeren, naar andere doelgroepen kan worden uitgebreid. Zo levert het theatergezelschap Tutti Fratelli van Reinhilde Decler, in Antwerpen schitterend werk. Het theatergezelschap wordt ondersteund door het OCMW. Mensen die in armoede leven krijgen via hun acteerprestaties een grotere eigenwaarde en zijn terecht trots op hun prestatie. Die aanpak zint de minister en ze heeft het gezelschap dan ook voorgedragen voor een gouden erepenning, al zijn er zeker nog andere goede voorbeelden.

Er wordt ook overlegd met minister Crevits om studenten uit sociale studierichtingen als maatschappelijk werkers, sociaal werkers of maatschappelijke assistenten bij OCMW's, tijdens hun studie al wegwijs te maken in de effecten en kenmerken van armoede.

De minister wil voorts nagaan hoe vrijwilligers en informele netwerken een aanvullende rol kunnen spelen, naast de verantwoordelijkheid die de Vlaamse overheid en andere overheden moeten opnemen. Jaarlijks subsidieert de Vlaamse overheid ook tal van verenigingen. Het lijkt haar dan ook vanzelfsprekend dat zij complementair een rol kunnen spelen in het bestrijden van armoede.

4.2. SD2: Bestrijden van armoede en sociale uitsluiting

4.2.1. *Voeren van een structureel participatief armoedebestrijdingsbeleid*

- Nemen van structurele maatregelen voor elk van de sociale grondrechten

Het voeren van een structureel participatief armoedebestrijdingsbeleid behelst onder meer het nemen van structurele maatregelen voor elk van de sociale grondrechten. In de voorbereiding van de tweejaarlijkse rapportage over de uitvoering van het VAPA werd een inventaris opgenomen per sociaal grondrecht. Elke bevoegde minister blijft echter verantwoordelijk voor uitvoering van de acties binnen het eigen beleidsdomein.

In het kader van de evaluatie en uitbreiding van projecten ter preventie van uithuiszetting, werd vanuit de bevoegdheid Armoedebestrijding 312.000 euro besteed.

- Verzekeren van toegang tot voldoende en gezonde voeding

Een andere belangrijk initiatief is het verzekeren van de toegang tot voldoende en gezonde voeding voor mensen in armoede. Recent werd een applicatie ontwikkeld waar reeds veel supermarkten en kleinere horecazaken deel van uitmaken. In elke provincie wordt weergegeven waar er voedseloverschotten beschikbaar zijn. Organisaties kunnen dat voedsel dan komen afhalen. De minister benadrukt dat het om perfect eetbaar voedsel gaat. Met licht geblutste blikken is er vanuit voedselveiligheid bijvoorbeeld niets verkeerd. Het project wordt ondersteund door de Vlaamse overheid, maar ook door federaal minister Borsus, bevoegd voor Middenstand, Zelfstandigen, KMO's, Landbouw en Maatschappelijke Integratie. Er werden samenwerkingsverbanden afgesloten met onder meer supermarktketen Delhaize, die recent een actie op touw zette met de Zusterkens der Armen en Al Ikram, waarbij in twee verschillende supermarkten dagelijks gelabelde voedseloverschotten kunnen worden opgehaald. Die organisaties krijgen ook voorrang bij artikelen met prijsverlaging die vaak na 18.00 uur worden aangeboden. Delhaize nam een prima voorbeeldrol op, want ook andere supermarktketens hebben zich al aangemeld voor de strijd tegen de armoede.

Een gelijkaardig idee is het overleg over sociaal omgaan met voedselverlies. Dat wordt opgenomen door het expertisecentrum, en ligt in handen van KOMOSIE. Deze organisatie heeft als doel om innovatieve samenwerkingen te realiseren tussen de sociale en reguliere economie, om kwalitatieve voedseloverschotten te kanaliseren richting sociale herverdeling aan mensen in armoede. De minister wijst nogmaals op de tonnen perfect consumeerbaar voedsel die dagelijks worden weggegooid. Er wordt kritiek geuit als zou het recupereren daarvan niet om een structurele maatregel gaan, maar wat armen daarin uitsparen, kan uitgegeven worden aan andere zaken.

Na een projectoproep liggen nu ook projecten voor betreffende 1 euromaaltijden, gekoppeld aan gezinsondersteuning. Het is de bedoeling begin 2016 van start te gaan. Niet alle projecten beantwoorden aan de voorwaarden. Eén voorwaarde was expliciet dat het moest gaan om een project met inclusieve aandacht. Dat is belangrijk omdat men met de 1 euromaaltijden in sociale restaurants dan tegelijk verschillende doelen bereikt. Het kind in kwestie krijgt een gezonde maaltijd. De ouders zijn erbij en kunnen zich dan richten tot de maatschappelijke assistenten die hen kunnen bijstaan voor vragen inzake opvoeding en dergelijke. Tegelijkertijd wordt er huistaakbegeleiding aangeboden.

4.2.2. Versterkt inzetten op het voorkomen en bestrijden van armoede bij gezinnen met jonge kinderen

- Participatie van gezinnen met jonge kinderen in armoede versterken

Om armoede bij gezinnen met jonge kinderen te voorkomen en te bestrijden, moet ingezet worden op een verhoogde participatie. Een evaluatie en opleiding van ervaringsdeskundigen is een eerste stap. TAO is een pool van ervaringsdeskundigen die kunnen worden ingezet waar en wanneer nodig. In de concrete problematiek gaat het bijvoorbeeld om mensen die voorheen zelf in armoede hebben geleefd.

Een belangrijk element is ook dat kinderen in armoede kunnen deelnemen aan het verenigingsleven. Het volstaat niet om gewoon lid te zijn van sportclub, jeugdbeweging of muziekschool. Zij moeten ook kunnen deelnemen aan kampen en andere activiteiten, en beschikken over het nodige materiaal. Ze mogen daarbij niet geremd worden door hun armoedesituatie. Deze volwaardige deelname is nodig om via inclusie het zelfbeeld van de kinderen op te vijzelen.

De minister wil ook inzetten op het verhogen van de toegankelijkheid tot kwaliteitsvolle diensten. Met de integratie van OCMW's in de gemeenten werd reeds een grote stap gezet naar een integraal sociaal beleid. Waar het binnenstappen in een OCMW nu nog als stigmatiserend kan worden beschouwd, zal dit niet meer het geval zijn wanneer er één uniek loket is waar de sociale dienstverlening wordt geleverd naast de andere lokale diensten. Het verlagen van drempels zorgt ervoor dat de dienstverlening van de OCMW's toegankelijker wordt. Ook het stimuleren van uitwerking van sociale correcties is daarin van belang en gebeurt op alle relevante domeinen. Met betrekking tot de integrale waterfactuur werd een serieuze sociale correctie ingebouwd die volgens de minister beter is dan de voorgaande regeling. Voor een gezin met vier personen bedroeg het gewone tarief 514 euro, en het sociale 162 euro. Door de nieuwe maatregelen bedraagt het nieuwe gewone tarief nu 456 euro, en het sociale tarief 114 euro. Dat weerlegt volgens de minister meteen de kritiek dat er geen echte sociale correctie wordt doorgevoerd. Dezelfde redenering gaat op voor de energieheffing. Voor sociaal zwakkeren is bepaald dat de toename maximaal 25 euro mag bedragen, terwijl anderen hun factuur met 100 euro zien verhogen.

- Kinderen, jongeren en ouders sterker maken

De minister wil kinderen, jongeren en ouders sterker maken, onder meer via de groeitrajecten. Ouders moeten sterker en meer zelfredzaam worden. Er is voorzien in individuele ondersteuning van ouders om de thuissituatie te verbeteren.

Er wordt onderzoek gevoerd naar de werkwijze van formele en informele netwerken, zoals de verenigingen waar armen het woord nemen. De projecten Preventieve Gezinsondersteuning worden geëvalueerd om te zien of en hoe ze kunnen worden voortgezet. De evaluatie moet eventuele pijnpunten detecteren.

Ook personen in armoede moeten de digitale evolutie kunnen volgen. Dat vraagt om ondersteuning. Er zal steeds een segment zijn dat deze evolutie niet volgt, maar dat geldt niet alleen voor mensen in armoede. De Vlaamse overheid moet daarom vermijden dat alle communicatie per definitie alleen maar digitaal gebeurt. De andere informatiekanaalen moeten in elk geval open blijven.

4.3. SD3: Een geïntegreerd bestuur

4.3.1. *Vanuit een gemeenschappelijke visie effectieve maatregelen nemen*

De armoedebestrijding moet worden uitgebouwd in samenspraak met het Horizontaal Permanent ArmoedeOverleg en verder worden uitgedragen naar andere significante maatschappelijke actoren. Overleg met alle actoren die actief zijn rond armoede, blijft onontbeerlijk.

Als er eenmaal een armoedeplan voor Brussel is, moet er blijvend gewerkt worden aan de interactie tussen de VGC en de GGC. Minister Homans is bereid om samen met de Brusselse Regering te werken aan het bestrijden en voorkomen van armoede in de hoofdstad, maar helaas heeft Brussel nog altijd geen armoedeplan. De verantwoordelijkheid hiervoor legt de minister bij de VGC en de staatssecretaris in de Brusselse Regering.

4.3.2. *Geïntegreerd, volgehouden en doorgedreven beleid onder de coördinatie van de minister voor Armoedebestrijding*

- Coördinatie binnen de Vlaamse overheid en opstellen van een sterk VAPA

De minister wenst de coördinatie van de armoedebestrijding binnen de Vlaamse overheid voort te zetten via de gesprekken in het kader van het VAPA. Het beleid kan op basis van waardevolle input worden bijgesteld. Het VAPA mag geen statisch document worden.

- Dynamiseren van het HPAO

De opvolging van de uitvoering van het VAPA moet samen gebeuren met het Horizontaal Permanent ArmoedeOverleg.

Het dynamiseren van het HPAO is een ander element. Dat impliceert een introductiepakket voor de aandachtsambtenaren. Caritas Vlaanderen en Samenlevingsopbouw worden aan het HPAO toegevoegd en waren erg erkentelijk dat ze die verantwoordelijkheid mee mogen opnemen. HPAO zal overleggen over sensibilisering, structurele participatie, afstemming met andere beleidsniveaus en respectvolle beeldvorming.

– Inzetten op verbinding en netwerken

Er wordt verder ingezet op verbinding en netwerken. Met de federale staatssecretaris voor Armoedebestrijding wordt geregeld overlegd. Het ondersteunen van de VGC in de Vlaamse gemeenten in Brussel en in de Brusselse Rand, in het kader van hun lokaal armoedebestrijdingsbeleid, wordt doorgezet. De minister herbevestigt haar bereidheid om mee rond de tafel te zitten teneinde een armoedeplan voor Brussel rond te krijgen. Zonder een concreet plan lijkt het haar onhaalbaar om resultaat te boeken.

De lokale besturen krijgen ondersteuning door het integreren van onder meer de subsidies lokale kinderarmoedebestrijding in het Gemeentefonds. Er werd geen euro bespaard op het budget, onderstreept de minister.

De regierol van de lokale besturen wordt versterkt via de lerende netwerken, met name de uitwisseling van goede praktijken tussen de diverse lokale besturen, en het leren uit elkaars ervaring. Daardoor moeten kleinere besturen, of zij die minder met armoede geconfronteerd worden, geen middelen besteden aan het opzetten van nieuwe procedures: veel kennis kan gewoon worden aangeleverd.

4.3.3. Evalueren en actualiseren van de huidige regelgeving

De sectorale subsidies worden geïntegreerd in het Gemeentefonds, maar er staat ook nog een evaluatie op stapel van het Armoedebestrijdingsdecreet. De uitgangspunten van de armoedebestrijding worden erin opgenomen: VAPA en de handelingsmodaliteiten, armoedeoverleg, subsidiëring van het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen, en de opleiding van ervaringsdeskundigen. De minister vindt het wel vreemd dat in het uitvoeringsbesluit van het decreet staat dat minstens 70 percent van de subsidies naar personeelskosten moet gaan. Een deel gaat de facto naar personeel, maar 70 percent van 100 miljoen euro is bijzonder veel. Daarmee wil de minister niet zeggen dat het personeel geen goed werk levert, noch dat er ontslagen moeten volgen om dat percentage te verminderen, maar het is nodig dat hierover een debat wordt gevoerd.

4.3.4. Voeren van een participatief armoedebestrijdingsbeleid met randvoorwaarden

De minister wil actief toezien op de decretale verplichting inzake het organiseren van het Verticaal Permanent ArmoedeOverleg en op het kader met principes voor beleidsmakers, om een participatief beleid te kunnen ontwikkelen en te kunnen verfijnen. Er moet actief aangestuurd worden op beleidsdomeinoverschrijdende VPAO's bij dossiers die beleidsdomeinoverschrijdend zijn.

4.3.5. Kennisontwikkeling en -kruising, monitoring en evaluatie

Kennisdeling is absoluut essentieel en een expliciete vraag van lokale besturen. Om dit te realiseren moeten de middelen gericht worden ingezet voor wetenschappelijk onderzoek ter ondersteuning van beleidsdoelstellingen. In dit opzicht durft de minister het nut in vraag te stellen van de vele wetenschappelijke publicaties die alleen maar stellen hoe erg het met de armoede gesteld is. Dat betekent niet dat de minister wetenschappelijk onderzoek niet noodzakelijk acht, maar wel dat er gerationaliseerd moet worden. Er worden immers veel subsidies verstrekt om in verschillende studies tot steeds dezelfde conclusie te komen. Daarom wil de minister nagaan of de middelen niet anders moeten worden ingezet.

De studiedienst heeft een expliciete verantwoordelijkheid in het monitoren en blijvend actualiseren van de armoedecijfers. Dit vormt de basis om een snelle bijsturing mogelijk te maken.

II. Algemene bespreking

1. Standpunt van Cindy Franssen

Cindy Franssen merkt op dat de armoedeproblematiek goed geschetst werd in de omgevingsanalyse van het VAPA. De kinderarmoede, net als de hardnekkigheid van de generatiearmoede, de vermogensongelijkheid en de verstedelijking, de vervrouwelijking en de verkleuring van de armoede. Ze kan akkoord gaan met de algemene focus van de beleidsbrief: de aanpak van de onderbescherming, het proactief handelen, de klemtoon op de preventie van kinderarmoede, de automatische rechtentoekenning, de armoedetoetsen en het outreachend werken.

Een armoedebelidsplan kan geen statisch plan zijn. Het beleid moet voortdurend kritisch beoordeeld worden en indien nodig bijgestuurd. Daarom heeft haar fractie in de commissie Welzijn gevraagd om de diverse grondrechten van het VAPA te bespreken in meerdere bevoegde commissies.

Een van de middelen om onderbescherming tegen te gaan is de automatische rechtentoekenning. Elk jaar zou de minister, bij de bespreking van de beleidsbrief, een stand van zaken moeten geven voor de verschillende rechten die automatisch worden toegekend. Dat is des te belangrijker omdat het VAPA in de toekomst slechts om de twee jaar zou worden geëvalueerd.

De minister trekt 10 miljoen euro uit voor de digitalisering van de Vlaamse overheid. Daarvan zou 1 miljoen euro worden gebruikt voor de ondersteuning van de automatische toekenning van de studietoelagen. Hoe wordt de resterende 9 miljoen euro gebruikt? Wanneer zal de gerealiseerde inventarisatie voor de administratieve vereenvoudiging worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering?

Hoe verhoudt de interbestuurlijke producten- en dienstencatalogus zich met de sociale kaart, met de Rechtenverkenner en met de toegankelijkheidsscan? Wat is het nut van de IPDC voor de mensen met een verhoogd armoederisico?

Het is de bedoeling om de beleidsmaatregelen systematisch te toetsen op hun effecten voor mensen in armoede. De armoedetoets zou op 33 beleidsinitiatieven worden toegepast. Wat is de stand van zaken?

De minister wil inzetten op een correcte beeldvorming over armoede, op kennisoverdracht over de leefwereld van kinderen in armoede en op de verschillende gezichten van armoede. Over welke gezichten van armoede gaat het? Gaat het over de vervrouwelijking, de verkleuring en de verstedelijking van de armoede?

Wat bedoelt de minister als ze het heeft over "een informeel netwerk met een versterkend effect op het formele en professionele netwerk"? Gaat het over caritatieve initiatieven?

Wat zijn de resultaten van de preventieprojecten rond uithuiszettingen? Komen die middelen exclusief van het beleidsdomein Wonen?

In 2016 zou de minister met diverse partners overleg plegen over voedselverlies. Ook de doelgroep zelf zou daarbij vertegenwoordigd zijn. Gaat het dan over het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen?

De minister wil sterker inzetten op het voorkomen en bestrijden van armoede bij gezinnen en jonge kinderen. Ze wil de criteria om als begunstigde voor sociale correcties in aanmerking te komen in kaart brengen, evalueren en zo nodig afstemmen binnen de verschillende beleidsdomeinen. Hoe wil de minister voorkomen dat mensen, die hun beroepsinkomen onderbrengen in een vennootschap, hierdoor ten onrechte in aanmerking komen voor studietoelagen en voor het laagste tarief in de inkomensgerelateerde kinderopvang?

Over hoeveel ruimtes beschikt het project Wie Online? Cindy Franssen beseft dat de minister op deze vraag niet voor de vuist kan antwoorden. Een schriftelijk antwoord na de bespreking kan eventueel ook volstaan.

Vanuit haar coördinerende rol volgt de minister onder meer de volgende dossiers op: de armoedetoets, de automatische rechtentoekenning, de proactieve dienstverlening, het proactief handelen en de klantgerichte beeldvorming. Wat is de stand van zaken van deze dossiers?

Cindy Franssen betreurt dat er tijdens de huidige regeerperiode nog altijd geen Interministeriële Conferentie Maatschappelijke Integratie is samengekomen. Dat is belangrijk voor een onderlinge afstemming van het beleid rond armoedebestrijding. Ze vermoedt dat de minister wel geregeld overleg pleegt met de federale staatssecretaris voor Armoedebestrijding. Het federale plan Armoedebestrijding zou nog in de fase van het voorontwerp zitten. Klopt dat?

Hoeveel middelen van de Europese structuurfondsen kunnen er worden ingezet voor armoedebestrijding?

De minister wil de huidige regelgeving inzake armoedebestrijding actualiseren. In welke richting wil ze daarbij gaan? Hoe verloopt het overleg met minister Vandeurzen?

2. Standpunt van An Moerenhout

An Moerenhout stelde reeds een aantal vragen over armoedebestrijding in andere commissies, en dus aan de ter zake bevoegde vakministers. Ze heeft echter nog drie specifieke vragen in het kader van de beleidsbrief.

De minister schrijft dat ze veel belang hecht aan de bestrijding van kinderarmoede. Op dat vlak ziet ze een belangrijke rol voor de lokale besturen omdat die het dichtst bij de burger staan. An Moerenhout is het daarmee eens, maar merkt daarbij op dat de lokale besturen wel over voldoende middelen moeten beschikken. Een aantal burgemeesters uit diverse partijen hebben begin november aangekondigd dat ze binnenkort harde keuzes zullen moeten maken, omdat ze geen middelen meer hebben. Het Rekenhof heeft in zijn advies van oktober 2015 ook al gewaarschuwd dat de lokale besturen de middelen voor kinderarmoedebestrijding een andere bestemming zullen geven, gezien hun kritieke financiële toestand. Hoe wil de minister daarop anticiperen, vanuit haar bevoegdheid voor Armoedebestrijding en voor Binnenlands Bestuur?

De armoedetoets is volgens de beleidsbrief het belangrijkste instrument om armoede te voorkomen. De minister heeft in haar bevoegdheid voor Wonen gezegd dat ze de armoedetoetsen zal uitvoeren binnen dat bevoegdheidsdomein. Zo wil ze het goede voorbeeld geven. Dat betekent dat de andere ministers dat niet automatisch doen. Volgens de laatste berichtgeving is er nog altijd geen

enkele armoedetoets uitgevoerd. Wat is de huidige stand van zaken van de armoedetoets?

Een andere prioriteit in de beleidsbrief is de schuldbemiddeling. Vandaag zijn er 46.000 Vlamingen in schuldbemiddeling omwille van de energieprijzen. Volgens de barometer van het Belgisch Platform tegen Energiearmoede leeft een op de vijf gezinnen in energiearmoede. Huurders, alleenstaanden en eenoudergezinnen lopen het grootste risico. Bij stijgende energieprijzen zal het aantal schuldbemiddelingen vermoedelijk verder stijgen. Dat zal ook een sterke invloed hebben op de algemene armoedecijfers. Waarom is er geen armoedetoets gebeurd op de 'Turteltaks'? Heeft de minister bij haar collega aangedrongen op een armoedetoets? Zo ja, wat was het antwoord? Is het de bedoeling om alsnog een armoedetoets uit te voeren?

Het Vlaams Centrum Schuldenlast formuleert beleidsaanbevelingen rond schuldenlast. De leveranciers van elektriciteit, gas en water dienen vertegenwoordigd te zijn in dit centrum. De Belgische elektriciteits- en gasbedrijven zijn echter nog niet ingegaan op de herhaalde uitnodigingen. Wat is de huidige stand van zaken? Zijn deze vertegenwoordigers aangeduid? Is de werkgroep van start kunnen gaan? Zo ja, heeft dat al resultaten opgeleverd voor het beleid?

3. Standpunt van Freya Saeys

Freya Saeys onderschrijft de visie van de minister dat armoede niet alleen een probleem is van wie in armoede leeft. Het is een uitdaging voor de hele maatschappij. Een armoedebestrijdingsbeleid verdient dus waardering en aanmoediging. Ze staat achter het voornemen van de minister om te evolueren van een projectmatige naar een structurele aanpak van armoede waarin onderwijs en werk centraal staan. Haar partij rekent daarbij wel op concrete resultaten.

Er zijn een aantal punten in de beleidsbrief waarover niet alleen het Rekenhof zich vragen stelt. De minister wil sterk inzetten op het voorkomen en bestrijden van armoede bij gezinnen met jonge kinderen. Dat is een prioriteit voor alle partijen. Naar aanleiding van de Dag van de Rechten van het Kind vroeg UNICEF aandacht voor de gevolgen van kinderarmoede op de scholing, de gezondheid en de veiligheid van kinderen. De periode tussen nul en drie jaar is cruciaal voor de ontwikkeling van het kind. De strijd tegen de kinderarmoede is dus belangrijk om de kansen van de kinderen te vrijwaren voor de toekomst. Daarbij gaat het om één kind op drie in Brussel, één kind op vier in de Franse Gemeenschap en één kind op tien in Vlaanderen. Kinderarmoede situeert zich vooral bij eenoudergezinnen. Bij kinderen met een allochtone moeder ligt de kansarmoede-index veel hoger dan bij kinderen met een Vlaamse moeder. Deze groepen verdienen daarom prioritaire aandacht. De kinderen die een oorlogssituatie ontvlucht zijn vormen een bijzondere doelgroep. In dit kader wordt ook vaak verwezen naar de Huizen van het Kind. De inhoudelijke invulling ervan is de bevoegdheid van de minister van Welzijn. Minister Homans is echter bevoegd om na te gaan of deze huizen de doelgroep van de kinderen in armoede in voldoende mate bereiken. Freya Saeys vraagt om dit te monitoren, met een bijzondere aandacht voor gezinnen met jonge kinderen.

In de vorige regeerperiode werd een Kinderarmoedefonds opgericht dat beheerd wordt door de Koning Boudewijnstichting. Het was de bedoeling om binnen de samenleving fondsen te werven om de armoedeprojecten te financieren. Wat is de stand van zaken? Kan een positief geëvalueerd project nu worden omgezet in regulier beleid?

De Vlaamse Regering moet een geïntegreerd, volgehouden en doorgedreven beleid voeren, onder de coördinatie van de minister bevoegd voor de armoedebestrijding. Het Rekenhof merkte op dat het onvoldoende duidelijk is hoe de toegekende kredieten zullen worden aangewend. Kan de minister een concrete invulling geven aan openstaande budgetten in het VAPA? Is de minister bereid om dat op een ander moment toe te lichten in de commissie?

De acties in het VAPA en in de beleidsbrief moeten gekoppeld worden aan een operationele doelstelling en aan een bepaalde uitvoerder. In veel gevallen vindt het Rekenhof deze informatie echter niet terug in het actieplan. Het Rekenhof merkt ook op dat de minister het verticale armoedeoverleg binnen de andere entiteiten beter moet opvolgen en begeleiden. De Vlaamse overheid en de provincies moeten hun subsidiëring van de strijd tegen kinderarmoede ook beter op elkaar afstemmen. Hoe wil de minister rekening houden met deze opmerkingen?

De minister heeft een goede stand van zaken opgemaakt van de rechten die automatisch kunnen worden toegekend. Dat kan gelden als een soort van nulmeting. Is de minister bereid om te onderzoeken welke rechten op korte termijn ook effectief automatisch kunnen worden toegekend? Zal de minister, voor de rechten die minder gemakkelijk automatisch kunnen worden toegekend, ook de nodige inspanningen leveren? Freya Saeys kan wel akkoord gaan met de opmerking van de minister dat ook de lokale overheden een rol dienen te spelen in de snelle en efficiënte toekenning van die rechten.

Armoede heeft ook gevolgen voor het zelfbeeld van de mensen. In 2016 wil de minister rond dat thema groeitrajecten opzetten. Kan de minister daarover wat meer uitleg geven?

De steun van de minister voor projecten die uithuiszetting willen voorkomen is lovenswaardig.

Vanaf 2016 zullen de middelen voor lokale kinderarmoedebestrijding geïntegreerd worden in het Gemeentefonds. Hiermee zullen de lokale besturen een regierol krijgen in het lokale armoedebeleid. Het is spijtig dat de minister niet van plan is de resultaten van dat beleid te meten via een aantal parameters.

Freya Saeys steunt de 1 euromaaltijden. De minister wil ook een meer structureel beleid voeren. Welke stappen wil ze daarvoor zetten? Welke mogelijkheden wil ze toekennen aan de OCMW's? Is het niet aangewezen om daarvoor contact op te nemen met minister Sleurs die nu verantwoordelijk is voor de proefprojecten voor de bestrijding van kinderarmoede op lokaal vlak, die door Maggy De Block reeds werden opgestart?

Werk en opleiding zijn noodzakelijke hefboomen om te ontsnappen aan de armoede. Welke initiatieven hebben de diverse ministers genomen om binnen hun eigen bevoegdheidsdomein de sociale grondrechten beter toegankelijk te maken? Heeft minister Muyters bijkomende initiatieven genomen voor de doelgroep van mensen die in armoede leven? Dat is nodig, maar het zal ook niet evident zijn om hier verder op in te zetten, zeker niet in een periode met een beperkte economische groei.

4. Standpunt van Piet De Bruyn

Piet De Bruyn merkt op dat de plenaire vergadering in juli 2015 een interessante discussie heeft gevoerd over armoede en armoedebeleid, naar aanleiding van het VAPA. Daar werd de verantwoordelijkheid van de verschillende ministers in hun eigen beleidsdomein benadrukt. Toch worden aan de minister voor Armoedebe-

strijding thema's voorgelegd als monitoring van de Huizen van het Kind, die tot de bevoegdheid van een andere minister behoren. Dat is niet relevant.

De armoedetoets is geen standaardprocedure die eenduidig kan worden toegepast op de diverse maatregelen, maar het is niet juist dat er nog geen armoedetoetsen gebeurd zijn. Op verschillende beleidsdomeinen zijn deze toetsen in voorbereiding of ze werden reeds uitgevoerd. Minister Schauvliege heeft bijvoorbeeld een akkoord bereikt met de middenveldorganisaties rond de waterfactuur. Er is een lange lijst van nog te nemen beleidsmaatregelen waarop er een armoedetoets zal worden toegepast en waarbij het parlement de ministers daarop kan controleren. De verwachtingen rond de armoedetoets moeten echter duidelijk zijn. De armoedetoets is geen middel om armoede te voorkomen, het is een instrument om te meten of er een impact is op mensen die in armoede leven en zo ja, hoe het beleid kan worden bijgestuurd.

Bij de toelichting van de begroting rees de vraag of Brussel al dan niet een armoedeplan heeft. Het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest heeft een kinderar-moedeplan. Dat is echter niet ingebed in het ruimere Brusselse armoedeplan, wat toch absoluut noodzakelijk is.

5. Antwoord van minister Liesbeth Homans

5.1. Horizontaal beleid

5.1.1. De armoedetoets en sociale correcties

Minister *Liesbeth Homans* verwijst naar de vragen van de commissieleden over een stand van zaken bij de armoedetoets, hoe het zit met de effectieve uitvoering, de link met de zogenaamde 'Turteltaks', de voorwaarden voor sociale correcties, en hoe men vermijdt dat bepaalde professionals door het inbrengen van het beroepsinkomen in een vennootschap en andere vormen van fiscale optimalisatie, onterecht in aanmerking komen voor sociale correcties.

De armoedetoets wordt wel degelijk toegepast. Hierdoor werden de watertarieven voor de laagste inkomenscategorieën goedkoper dan voordien. De armoedetoets werd bijvoorbeeld ook uitgevoerd voor het kaderbesluit Sociale Huur en loopt nog bij het decreet Sportfederaties.

De energieheffing van minister Turtelboom is niet echt ideaal, maar bevat toch een sterke sociale correctie. Mensen in armoede betalen maximum 25 euro meer en die limiet staat vast. In vergelijking met wat een doorsneegezin meer betaalt, is het verschil opmerkelijk. Minister Turtelboom werkt tevens aan een energiearmoedeplan, een ongekend gegeven in het verleden. De stakeholders, zoals armoedeorganisaties, worden daarbij nauw betrokken en werden reeds geconsulteerd in september 2015, nog voor de energieheffing werd ingevoerd. De effecten van de energieheffing worden in het plan meegenomen.

Cindy Franssen vraagt om er bij minister Turtelboom op aan te dringen echt werk te maken van het energiearmoedeplan. Aanvankelijk werd immers gesteld dat dit nog voor het kerstreces rond zou zijn. Bij het evalueren van de sociale correcties moet worden vermeden dat fiscale optimalisaties ertoe leiden dat sommigen onterecht kunnen genieten van sociale tegemoetkomingen. Dat moet een absolute prioriteit zijn. Iedereen kan doen wat wettelijk is toegelaten, maar als men sociale bescherming wil toekennen aan wie dat echt nodig heeft, moeten perverse effecten worden vermeden. Minister Vandeuren heeft een studie besteld over wat een inkomen precies is, en het lid hoopt dat ter zake alles duidelijk in kaart wordt gebracht.

An Moerenhout wijst erop dat het probleem zich bij de sociale correctie in de 'Turteltaks' niet situeert in het maximumbedrag van 25 euro, maar wel bij het feit dat veel te weinig mensen ervoor in aanmerking komen. De FOD Economie staft die visie in een advies. De vroegere regelgeving was immers uitgebreider. Zij hoopt dat het energiearmoedeplan dit probleem alsnog kan counteren. Minister Turtelboom stelde dat ze haar plan eerst wil voorleggen aan de Vlaamse Regering, en pas daarna aan de leden van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening, Energie en Dierenwelzijn. Een energiearmoedeplan hoort echter evenzeer thuis in de Commissie voor Wonen, Armoedebeleid en Gelijke Kansen. Armoedebestrijding is immers een coördinerende horizontale bevoegdheid en de commissie zou juist de druk moeten kunnen opvoeren bij bepaalde beslissingen. *An Moerenhout* stelt voor om minister Turtelboom vooraf uit te nodigen naar de commissie voor Armoedebestrijding of voor Energie, of naar een gezamenlijke commissie. Op deze wijze kan ze de input van het parlement nog meenemen in het plan dat ze aan de Vlaamse Regering zal voorleggen. *An Moerenhout* refereert aan een gelijkaardige aanpak door minister Weyts voor de Vlaamse Rand. Daar is tot hetzelfde traject besloten, met steun van de minister.

Bart Van Malderen sluit zich hierbij aan. Het lijkt een goed voorstel om uit de cocons van de diverse commissies te breken en het debat zo efficiënt mogelijk te organiseren. Zijn fractie heeft alvast alle commissievoorzitters aangeschreven met de vraag om het debat over het VAPA in hun commissie te agenderen.

Bart Van Malderen is tevreden met de zelfkritiek inzake de sociale correcties op de 'Turteltaks', al verdedigt de minister de bereikte correctie uiteindelijk wel. Ten aanzien van het coördinerend beleid heeft hij al langer vragen bij de hefboomen die binnen de bevoegdheden liggen om mensen uit armoede te lichten en hoe die efficiënt benut kunnen worden. De context verandert steevast, zeker in een economische omgeving die niet rooskleurig is. Het speelt tegen een achtergrond van migratie, sociale wijzigingen, uiteenrafelen van sociaal en familiaal weefsel en wijzigingen op de arbeidsmarkt, waardoor grote groepen het alsmaar moeilijker krijgen. Tegelijk maken verschillende regeringen uiteenlopende keuzes. De 'Turteltaks' is één daarvan, maar er zijn diverse alternatieven mogelijk. Wat is het bereik en de efficiëntie van de 'Turteltaks', van de sociale correcties bij de watertarieven, van de verhoging van de tarieven voor kinderopvang? Men gaat er prat op dat de armoedetoets is toegepast, maar wordt de impact ergens gemonitord? Enkel op basis van concrete cijfers, resultaten en nevenwerkingen kan men immers ingaan op voorstellen voor alternatieven in het kader van die maatregelen.

Minister *Liesbeth Homans* deelt mee dat ze volgende week al een overleg heeft met minister Turtelboom over het energiearmoedeplan. Tijdens dit overleg kan een en ander worden afgetoetst. Wat mogelijke fiscale constructies betreft moet de minister helaas verwijzen naar het federale niveau. Bij de toekenning van rechten die zich op Vlaams niveau situeren, kan de minister wel in strengere controles voorzien.

De nadruk op de armoedetoets vindt de minister terecht. Ze dringt daar dan ook op aan bij de andere ministers. Ze kan *Bart Van Malderen* ook geruststellen. Het laagste tarief van 1,56 euro voor kinderopvang zal blijven bestaan. De vraag om een armoedetoets in die sector, acht de minister vanzelfsprekend en minister Vandeuren blijkt zich daartoe al te hebben geëngageerd.

An Moerenhout verwijst in het kader van het overleg met betrekking tot het energiearmoedeplan naar de oplossing die ze aanreikt in het voorstel van resolutie betreffende de verlenging van de periode waarin de toevoer van elektriciteit of aardgas niet kan worden afgesloten (*Parl.St.* VI.Parl. 2015-16, nr. 582/1). Daarin vraagt zij de Vlaamse Regering om de periode waarin de toevoer

van elektriciteit of aardgas niet kan worden afgesloten, namelijk van 1 december 2015 tot 1 maart 2016, met een maand te verlengen tot 1 april 2016. De vermelde periodes vallen niet toevallig tijdens de winterperiode, om te voorkomen dat mensen dan zonder energie en verwarming vallen. Dat verbod zou minister Turtelboom kunnen uitbreiden op grond van de prijsstijgingen. Ook tijdens de voorgaande jaren werd soms een dergelijke verlenging doorgevoerd. Dat zou in elk geval al een tegemoetkoming zijn voor gezinnen in armoede.

5.1.2. Actualisering van het Armoededecreet

De *minister* vindt het nog te vroeg om in te gaan op concrete vragen in verband met de actualisering van het Armoededecreet. Het proces dient immers nog te worden opgestart, zoals vermeld in de beleidsbrief. Er zal in elk geval een coördinatie zijn met de bevoegdheden van minister Vandeuren.

Het decreet stipuleert eigenaardig genoeg dat minstens 75 percent van de subsidies die aan verenigingen worden uitgekeerd, naar lonen moeten gaan. Dat lijkt de minister verre van logisch. Voor haar moet de organisatie vrij zijn om daarvoor al dan niet te kiezen.

De decretale verplichtingen worden opgevolgd. De diverse gegevens van het Verticaal Permanent ArmoedeOverleg worden systematisch verzameld in het kader van de voortgangsrapportage inzake het VAPA.

5.1.3. Vlaams Actieplan Armoedebestrijding

Het Rekenhof vond de aanwending van de kredieten voor het VAPA niet voldoende duidelijk geformuleerd, omdat de acties in het VAPA en de beleidsbrief niet altijd toe te wijzen zijn aan een aanwijsbare uitvoerder. De minister wijst erop dat de aanwending gebeurt conform de instructies voor de opmaak van de begroting. Toch wil de minister in de toekomst rekening houden met de opmerkingen van het Rekenhof. Elke actie wordt in de vele bijlagen van het VAPA toegelicht conform een duidelijk sjabloon. Daarbij is voorzien om voor elke actie een budget op te nemen. Bepaalde budgetten voor acties zijn echter niet strikt toewijsbaar en ressorteren onder een grotere noemer.

In de fiches wordt ook geprobeerd om de acties meer volgens het SMART-principe te formuleren: specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden. Dat blijft een aandachtspunt bij de bijsturing van het VAPA in 2017. Dat werd ook zo doorgegeven aan het Rekenhof. De uitvoerders zijn wel duidelijk aanwijsbaar. In elke actiefiche van het VAPA wordt het verantwoordelijke kabinet en de respectieve administratie geduid, net als de eventuele andere betrokken kabinetten en administraties. Ook als er diverse ministers en administraties betrokken zijn, is er steeds een 'trekker' of bewaker van de actie. Uiteraard is de minister voor Armoedebestrijding verantwoordelijk voor het totale armoedebelid.

5.1.4. Armoedebestrijding in de beleidsdomeinen Onderwijs, Werk en Welzijn

De minister verwijst voor concrete initiatieven naar het VAPA en de overeenstemmende actiefiches. Het VAPA legt bij het bestrijden van kinderarmoede onder andere de focus op armoede bij gezinnen met jonge kinderen. Uit de actiefiches blijkt ook de aandacht van het VAPA voor de beleidsdomeinen Werk en Onderwijs. De actiefiches kunnen steeds worden geraadpleegd. De bevoegde vakministers kunnen hierover steeds worden geconsulteerd.

Voor de vraag of de Huizen van het Kind de doelgroep bereiken, wordt verwezen naar minister Vandeuren die daarvoor bevoegd is. Dat geldt eveneens voor

vragen over schuldbemiddeling. Het Vlaams Centrum Schuldenlast wordt immers door hem gesubsidieerd. De werkgroep Beleidsaanbevelingen heeft niet gewacht op de aanduiding van de vertegenwoordigers en heeft van bij de erkenning van het Vlaams Centrum Schuldenlast de werkzaamheden aangevat. De afgewerkte beleidsdossiers zijn te raadplegen op de website www.vlaamscentrum-schuldenlast.be. Onder de subpagina van de beleidsdossiers werd heel wat informatie verzameld.

Minister Liesbeth Homans onderzoekt of bijkomende maatregelen nodig zijn in het kader van de voortgangsrapportage en een eventuele bijsturing van het VAPA tegen 1 april 2017.

Cindy Franssen is het ermee eens dat ook de andere ministers bevraagd moeten worden over het VAPA. De bespreking ervan werd reeds geagendeerd in de commissies Onderwijs en Welzijn. Ze hoopt het ook elders terug te vinden.

Freya Saeys benadrukt dat een degelijke coördinatie en monitoring de bevoegdheid van minister Homans blijft, ongeacht de verwijzing naar andere commissies. De Huizen van het Kind liggen qua inhoudelijke bevoegdheid binnen de bevoegdheidssfeer van Welzijn, maar toch is er vanuit de armoedebestrijding een goede monitoring nodig, met het oog op de doelgroep van gezinnen met kinderen en dan vooral met jonge kinderen.

De *minister* wijst erop dat ze in het kader van de horizontale bevoegdheid Armoedebestrijding vaak ingaat op vragen die inhoudelijk tot de bevoegdheid van andere ministers behoren. Uit verslagen van de voorgaande legislatuur kan ze afleiden dat dat voorheen niet gebeurde. Een goede coördinatie is noodzakelijk. Dat gebeurt echter ook tijdens de bijeenkomsten van de Vlaamse Regering. Voor de armoedetoets neemt de minister haar coördinerende functie nauw ter harte. Dat gebeurt ook in vele bilaterale contacten tussen verschillende kabinetten.

De minister vindt dat de Huizen van het Kind uitstekend functioneren, en hoopt dat ze zo veel mogelijk mensen kunnen bereiken. Het zou interessant zijn mocht minister Vandeurzen daarover spoedig cijfermateriaal kunnen aanleveren. De Huizen van het Kind moeten een geïntegreerde locatie worden waar mensen terecht kunnen met vragen over armoede, opvoeding, schoolproblemen enzovoort, en dat op een centraal punt. In die zin kunnen hen in de toekomst mogelijk nog meer opdrachten worden toevertrouwd.

5.2. Samenwerking met andere bestuursniveaus

5.2.1. Samenwerking met het federale niveau

De minister verwijst naar de vraag van Cindy Franssen over het uitblijven van een Interministeriële Conferentie Maatschappelijke Integratie. Minister Liesbeth Homans legde die vraag ook reeds voor aan de eerste minister. Die verwees voor de coördinatie naar het Waalse Gewest en de Duitstalige Gemeenschap. Daar blijft het echter stil. De minister betreurt het uitblijven van actie.

Het federale armoedeplan is in voorbereiding en het Vlaamse niveau wordt daarbij intensief geconsulteerd. Er werden onder meer cijfers aangeleverd over Vlaamse sociale correcties.

Cindy Franssen hoopt dat het werk in de senaat op de werking van de Interministeriële Conferentie Maatschappelijke Integratie kan worden afgestemd.

5.2.2. *Samenwerken met het lokale niveau, onder andere bij het bestrijden van kinderarmoede*

De rol van lokale besturen in de strijd tegen kinderarmoede staat voor minister *Liesbeth Homans* buiten kijf. Ze worden daartoe vrij goed ondersteund. Het blijft echter de autonomie van die lokale besturen om hun eigen focus te bepalen. De middelen voor het bestrijden van kinderarmoede werden vanuit het beleidsdomein Armoede ingekanteld in het Gemeentefonds. De minister heeft er bij de respectieve besturen op aangedrongen de middelen voor dezelfde doeleinden te blijven inzetten.

Er is inderdaad uitwisseling van expertise en ondersteuning vanuit Vlaanderen. De minister verwijst in dat verband naar de lerende netwerken, waaraan lokale kinderarmoedebestrijdingscoördinatoren deelnemen. In november en december 2015 werden ontbijtsessies georganiseerd die uitsluitend gericht waren op lokale mandatarissen. In januari 2016 publiceert de VVSG een kwaliteitskader met de steun van de Vlaamse overheid als fundament voor een gedegen lokaal kinderarmoedebestrijdingsbeleid. De principes sluiten aan bij wat op Vlaams niveau het beleid richting geeft. Het gaat dan onder meer over het inzetten op participatie.

De resultaten worden gemeten aan de hand van de jaarlijkse actualisering van de Vlaamse armoedemonitor en via de lerende netwerken. De parameters hierbij zijn de zeven parameters die gebruikt werden voor het toekennen van de subsidies. Ze worden toegelicht in hoofdstuk 5, §1, van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 betreffende armoedebestrijding (artikels 57/6 en 57/7) en in de omzendbrief van WVG 2014/01 betreffende de subsidiëring van lokale kinderarmoedebestrijding.

An Moerenhout sluit zich aan bij de lokale autonomie inzake het aanwenden van de in het Gemeentefonds ingekantelde middelen. Ze dringt echter aan op monitoring, zeker met het oog op het advies van het Rekenhof dat vreest dat net kinderarmoede als één van de eerste elementen zal sneuvelen.

Bart Van Malderen betreurt dat de middelen voor het bestrijden van kinderarmoede door deze aanpak de facto bevroren worden. Ze worden immers verwaterd in het geheel van het Gemeentefonds. Is er een tussentijdse evaluatie gepland, niet van de methodiek, maar van de verdeling van de middelen? Sinds de verdeling van de middelen voor lokale kinderarmoedebestrijding in 2009, is de toestand in steden en gemeenten onvermijdelijk geëvolueerd. De noden zullen, mede door de asielproblematiek, intussen anders gespreid liggen, terwijl de verdeling van de middelen behouden blijft. Zijn vrees heeft niets te maken met de lokale autonomie, maar wel met de statische verdeling van de middelen. Het Gemeentefonds groeit jaarlijks aan omdat de kosten van het fonds ook stijgen, maar aan een andere groeivoet dan de inflatie. Als het Kinderarmoedefonds niet gelijkmatig meegroeit, dan daalt het aandeel van middelen voor dat doel in het totaalbudget van de gemeenten. Dan kan men ook jaarlijks iets minder doen met die middelen. Het tweede probleem is dat op zeker ogenblik is vastgelegd welke gemeenten recht hadden op welke middelen uit het Kinderarmoedefonds, op grond van bepaalde criteria. Die 'foto' is genomen, de middelen worden ingekanteld en de foto verandert niet meer terwijl de realiteiten dat wel doen. De wijzigingen zijn legio. Hij vraagt om periodiek te onderzoeken welke steden en gemeenten in aanmerking komen voor welke middelen uit het Kinderarmoedefonds als er een nieuwe foto zou worden genomen, en de verdeling van de middelen daaraan aan te passen.

De *minister* noteert de suggestie van Bart Van Malderen. Ze vreest echter dat de inkanteling in het Gemeentefonds van de middelen voor de bestrijding van

kinderarmoede, een discussiepunt zal blijven. De lokale besturen weten wat de noden in hun gemeente zijn en weten dat ze zich niet kunnen veroorloven om dat geld aan andere doelen te besteden. De lokale besturen moeten immers verantwoording afleggen aan de kiezer. De minister heeft vertrouwen in de lokale autonomie en bovendien zorgt de inkanteling voor een grote administratieve vereenvoudiging. Ze drukt er wel op dat de verdeling van de middelen gebeurt volgens de bestaande criteria en niet volgens de parameters van het Gemeentefonds. De gemeenten doen dus zeker geen verlies.

5.2.3. Samenwerking met het Europese niveau

De minister deelt mee dat de middelen in het Fonds voor de Minstbedeelden integraal naar mensen in armoede gaan. Europa legde vast dat minstens 20 percent van de middelen die naar het Europees Sociaal Fonds gaan, moet worden aangewend ten behoeve van de armoedebestrijding. In het operationeel programma van het ESF voor 2014-2020, wordt dat percentage voor Vlaanderen gerespecteerd.

Concreet worden in de cluster 'Prioriteit 3: sociale inclusie en armoedebestrijding' volgende middelen gereserveerd voor welbepaalde investeringsprioriteiten:

- investeringsprioriteit 9.1 voor kwetsbare groepen, 63,5 miljoen euro. Het betreft maatregelen om de meest achtergestelde groepen op de arbeidsmarkt te bereiken en om armoede vanuit een werkperspectief te bestrijden;
- investeringsprioriteit 9.2 voor de integratie van achtergestelde gemeenschappen, 10,2 miljoen euro. De maatregelen moeten ertoe leiden dat achtergestelde gemeenschappen zoals bijvoorbeeld Roma, zich via werk in de maatschappij kunnen integreren;
- investeringsprioriteit 9.5 sociale economie, 7,6 miljoen euro. Het betreft maatregelen ter stimulering en ondersteuning van uitstroom van mensen uit de sociale economie naar de reguliere economie.

5.2.4. Samenwerking met de provincies

Er loopt een oefening over de afslanking van de provincies, inclusief het overhevelen van de persoonsgebonden bevoegdheden naar de lokale besturen of de Vlaamse overheid. Dit biedt mogelijkheden om deze taken op lokaal of Vlaams niveau krachtiger te bundelen tot een meer gestructureerde en doelgerichte aanpak. Er moet dan wel een regeling worden getroffen voor het overhevelen van de overeenstemmende middelen en het betrokken personeel.

5.3. Automatische toekenning van rechten, administratieve vereenvoudiging en proactief informeren

5.3.1. Automatische toekenning van rechten

De minister noteerde de vraag om bij de beleidsbrief telkens een overzicht te geven van de automatische toekenning van rechten. Er is behoorlijk wat opvolging inzake deze materie en de minister richtte alvast een brief aan alle ministers met de vraag om een stand van zaken. Er wordt tevens gerapporteerd over de voortgang in het kader van elk voortgangsrapport bij het VAPA.

Dat er quick wins te realiseren zijn inzake automatische toekenning van rechten lijkt de minister een illusie. De sociale rechten die er echt toe doen en automatisch toekenbaar zijn, vergen ook complexe software, infrastructuur en een koppeling van diverse databanken. Dat is niet altijd even vanzelfsprekend in een versnipperd land als België.

De minister refereert aan een project dat in het kader van haar bevoegdheid Bestuurszaken en het project Vlaanderen Radicaal Digitaal wel al volledig is uitgerold, en betrekking heeft op de automatische toekenning van studiebeurzen. Andere sociale rechten die wel eenvoudig en snel toekenbaar zijn, hebben doorgaans slechts een beperkte impact.

De automatische toekenning van huursubsidies ligt veel moeilijker vanwege de verplichte plaatscontrole. De minister gaat na in hoeverre andere rechten mogelijk automatisch kunnen worden toegekend, maar dat hangt soms ook af van de goodwill van onder meer de federale collega's.

An Moerenhout sluit zich aan bij de vraag om een bijlage bij de volgende beleidsbrieven te voegen met een stand van zaken over de armoedetoets en de automatische toekenning van rechten, gezien de evaluatie van het VAPA maar één keer zal plaatsvinden tijdens de lopende legislatuur.

Cindy Franssen bevestigt dat de vraag naar een ophijsting met betrekking tot de armoedetoets en de automatische toekenning van rechten is ingegeven door het feit dat het VAPA slechts om de twee jaar zal worden geëvalueerd. Voordien was dat jaarlijks. Het lijkt haar dan ook wenselijk om bij elke beleidsbrief Armoedebestrijding een stand van zaken mee te geven over die zaken. De eerste evaluatie komt er bijvoorbeeld pas in 2017, met verkiezingen een jaar later.

Wat betreft de automatische toekenning van de huursubsidie en het probleem van de toegang tot de federale databank voor wat betreft de plaatscontrole, vraagt *An Moerenhout* om er toch op te blijven aandringen dat die toegang mogelijk en verzekerd wordt. Het zou een grote stap voorwaarts zijn als het schrijven van brieven overbodig wordt. Een deel van de aanvragen gaat immers verloren.

De suggestie om een tussentijdse stand van zaken mee te geven bij de beleidsbrief vindt minister *Liesbeth Homans* aanvaardbaar.

5.3.2. Administratieve vereenvoudiging en proactief informeren

Er is een dossier voor de Vlaamse Regering in voorbereiding met een geactualiseerde inventaris van de automatische toekenning van sociale rechten en een overzicht van de bestaande planinitiatieven inzake administratieve vereenvoudiging. Beide overzichten gelden als nulmeting voor de lopende legislatuur.

Voor het proactief informeren zal de nulmeting duidelijk aangeven waar de knelpunten zitten en waar verdere acties aangewezen zijn. De bevoegde vakminister moet dan zelf nagaan op welke termijn het doel kan worden bereikt, zowel wat betreft administratieve vereenvoudiging als het proactief informeren van gerechtigden.

5.4. Projecten inzake armoedebestrijding

5.4.1. Groeitrajecten en beeldvorming van armoede

De groeitrajecten werken rond kinderen en gezinnen en bestaan uit twee luiken. Er is een luik 'Werken aan de binnenkant van armoede' dat werkt aan het verhogen van het zelfvertrouwen en vertrouwen in de ondersteunende diensten. Een ander luik is erop gericht een vertrouwensfiguur in te zetten om een brug te slaan naar hulpverlening via welzijns- en opvoedingsvoorzieningen. De groeitrajecten proberen de mensen in zware armoede tot wie diensten vooralsnog niet doordringen, in een traject naar zelfredzaamheid te brengen.

Op de vraag of de minister de verschillende gezichten van de beeldvorming omtrent armoede kan concretiseren, antwoordt de minister dat het in het kader van de beleidsbrief Armoedebestrijding niet enkel gaat om de drie V's: verstedelijking, vervrouwelijking en verkleuring. De Vlaamse focus van de beeldvorming zit in de leefwereld van mensen in armoede, het op een respectvolle maar krachtige manier tegengaan van clichés en het individuele schuldmodel. Met de verschillende gezichten van armoede, wijst men erop dat het stereotype van 'de arme' als dusdanig niet bestaat en dat niet alle armoede even zichtbaar is.

Cindy Franssen volgt de redenering dat kennisoverdracht rond de leefwereld van kinderen in armoede erg belangrijk is en stelt dat het Vlaams regeerakkoord wel zegt dat men universeel moet werken waar mogelijk, maar ook categoriaal waar nodig. Er zijn groepen die een groter risico lopen dan andere om in de armoede terecht te komen. Het aanhalen van de drie V's was een ludieke ingeving. Het lid geeft er een vrije interpretatie aan in het kader van armoedebestrijding. Ze vindt het vooral belangrijk dat die doelgroepen de nodige aandacht krijgen.

5.4.2. 1 euromaaltijden

Minister *Liesbeth Homans* deelt mee dat regelmatig wordt overlegd met staatssecretaris Sleurs. Er wordt geprobeerd om via lokale overlegplatformen de kinderarmoedeproblematiek een extra dimensie te geven. Het afstemmen van onderlinge acties om een meerwaarde te realiseren en overlapping te vermijden, is steeds onderwerp van gesprek. Als de staatssecretaris van plan zou zijn ook het principe van de 1 euromaaltijden uit te rollen, dan lijkt het de minister verstandig dat te doen in gemeenten die geen subsidie kregen van de Vlaamse overheid, of om in te zetten op een andere vorm van bestrijding van kinderarmoede.

Bart Van Malderen vindt het vreemd dat verschillende beleidsniveaus projectmatig bijna hetzelfde zouden doen. Is het niet beter goede taakafspraken te maken? Als blijkt dat het concept werkt, dan kan er een nieuwe oproep komen, aangestuurd door één minister.

Freya Saeys noteerde dat in 2015 137.000 mensen in België gratis voedsel kregen van de Federatie van Voedselbanken. Dat is een toename van 5 percent ten opzichte van het voorgaande jaar. De voedselbanken wezen eind 2015 op problemen bij de distributie van voedselpakketten op Europees niveau. Heeft dat een invloed op de verdeling van voedseloverschotten die de minister superviseert? Zijn er contacten met de federale Programmatorische Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie om een zicht op de situatie te krijgen en te zien hoe eventuele effecten op de Vlaamse situatie kunnen worden opgevangen?

De *minister* verduidelijkt dat het altijd de bedoeling is dat de maatregelen van verschillende beleidsniveaus elkaar niet overlappen. Daarom zijn er geregeld contacten. Ze wijst erop dat Voedselbanken een autonome vzw is die geen financiering geniet vanuit Vlaanderen, noch vanuit het federale niveau. De vzw wordt hoofdzakelijk gefinancierd met giften. Dat brengt de verdeling van voedseloverschotten echter niet in het gedrang. De voedselbanken kampen met het probleem dat er minder Europese landbouwoverschotten zijn die ze via bepaalde verdeelsleutel kunnen verdelen. Dat verandert echter niets aan haar plan rond voedseloverschotten.

5.4.3. Preventie van uithuiszettingen

Wat de preventie van uithuiszetting betreft, en de resultaten van de projecten ter zake, stelt de minister dat het nog te vroeg is voor een grondige evaluatie.

Enkele zaken zijn echter nu al duidelijk. Verhuurders moeten snel betrokken en gesensibiliseerd worden om grote betalingsachterstanden te vermijden. Een sterk begeleidende aanpak lijkt noodzakelijk. Samenwerking met andere actoren is onvermijdelijk en nodig. Het gaat dan bijvoorbeeld om OCMW's. Er is tegelijk nood aan een bovenlokale strategie die een gebiedsdekkend aanbod kan realiseren. Daarom wordt werk gemaakt van een globale aanpak van dak- en thuisloosheid, zij het niet onder de bevoegdheid van minister Homans.

De middelen die voor de preventie van uithuiszetting vanuit armoedebestrijding komen, belopen 312.000 euro, bovenop alle middelen die al worden vrijgemaakt vanuit het budget Welzijn. Specifieke middelen vanuit Wonen komen er niet, aangezien preventie van uithuiszetting een uitdrukkelijke bevoegdheid is vanuit Welzijn.

Blinde vlekken in de antwoorden van de minister baren *Bart Van Malderen* zorgen. De minister verwijst vaak naar bevoegdheden van minister Vandeurzen en stelt dat ze vanuit haar bevoegdheid inzake armoede haar deel in het beleid bijdraagt. Bij de projecten voor de preventie van uithuiszetting is aangetoond dat de gehanteerde aanpak resultaat heeft. Die kan beletten dat mensen in de allesvernietigende problematiek van de dakloosheid terechtkomen. Waarom wordt die aanpak niet breder uitgerold? Waarom worden de financiële stromen zo streng per bevoegdheidsdomein gebetonneerd? Minister Vandeurzen is bezig met een heel conceptuele benadering van eerstelijnsgezondheidszorg waarin wijkgezondheidscentra een speerpuntfunctie zouden kunnen vervullen in het kader van armoedebestrijding. Begrotingen worden gezamenlijk opgesteld, en toch antwoordt minister Vandeurzen op zijn beurt dat de indexering van de kinderbijslag niet beslist werd op het niveau van de regering. Het ontbreekt duidelijk aan daadkracht om de middelen tegenover de mogelijkheden te stellen.

De *minister* noteert de suggestie dat het voorkomen van uithuiszetting een taak is die vanuit armoedebestrijding moet worden opgenomen. Juist daarom heeft zij een extra budget vrijgemaakt, bovenop het reeds door minister Vandeurzen beschikbaar gestelde geld via CAW's, OCMW's, en andere organisaties die werken rond de preventie van uithuiszettingen. Vanuit haar coördinerende rol is de minister trouwens altijd op zoek naar extra middelen en maatregelen voor armoedebestrijding en om uithuiszettingen te voorkomen. Er kan echter bezwaarlijk verwacht worden dat de minister met een budget van 2,5 miljoen euro, alle taken die gelinkt zijn aan de armoedebestrijding, overneemt van andere ministers.

5.4.4. *Wie Onlineproject*

Voor het project *Wie Online* zijn intussen 25 locaties voorzien, verspreid over Vlaanderen en Brussel. De minister merkt op dat men intussen reeds in heel wat gemeenten, bibliotheken, kunstacademies enzovoort, terecht kan om te surfen.

5.4.5. *Kinderarmoedefonds van de Koning Boudewijnstichting*

Voor een stand van zaken over het Kinderarmoedefonds van de Koning Boudewijnstichting verwijst de minister naar haar antwoord op de schriftelijke vraag nr. 127 (2015-2016) van Freya Saeys, met een overzicht van de financiering. Meer informatie over projecten is te vinden op de website van de stichting zelf. Nog geen enkel project is afgelopen en er wordt onderzocht hoe ze kunnen worden omgezet in beleid.

Freya Saeys verduidelijkt dat het de bedoeling was om met de Koning Boudewijnstichting op een brede schaal fondsen te werven om de armoedeprojecten te financieren. Uit het antwoord op haar vraag bleek het de bedoeling te zijn om

een sense of urgency te creëren, en voor een groot draagvlak voor armoedebestrijding te zorgen. Het was tegelijk de bedoeling om meer middelen te genereren uit de samenleving, om nieuwe initiatieven en ideeën uit te proberen. In 2014 werden slechts drie projecten geselecteerd en voor begin 2016 zijn er drie tot vier projecten. Dat is ontstellend weinig. Het Kinderarmoedefonds mist op deze wijze zijn wervende kracht. Ofwel doet de overheid moeite om het armoedefonds opnieuw in de kijker te zetten, ofwel bezint men zich over het nut ervan.

De *minister* benadrukt dat de Koning Boudewijnstichting vrij is in de keuze van zijn projecten. De heer Adriaenssens opteert zelf ook liever voor een beperkt aantal projecten die zeker goed zijn, dan een rist waarvan hij de nuttige effecten zelf niet ziet. De minister wacht de oplevering van de projecten af.

5.4.6. *Interbestuurlijke producten- en dienstencatalogus*

De minister verwijst naar de vraag hoe de catalogus van de interbestuurlijke producten en diensten zich verhoudt tot de andere instrumenten zoals de toegankelijkheidsscan en de rechtenverkenner, en wat mensen in armoede daar concreet aan hebben. De Vlaamse en federale productenbeschrijving uit de bewuste catalogus kunnen door de rechtenverkenner en de sociale kaart hergebruikt worden. Een goed functionerende catalogus vormt een fundament als basisdocument en kan de lokale besturen helpen en ertoe aansporen om meer en beter werk te maken van de toekenning van sociale rechten en diensten en vooral van het kenbaar maken van die zaken.

5.4.7. *Nut van informele caritatieve netwerken in de armoedebestrijding*

Met betrekking tot de rol van informele netwerken kan de minister meedelen dat caritatieve initiatieven wel een plaats kunnen hebben, maar ze zou het jammer vinden als het daartoe beperkt bleef. Het is veeleer de bedoeling om formules te zoeken en te versterken die op basis van interpersoonlijke solidariteit in de nabijheid, mensen in armoede ondersteunen op een manier die hen sterker maakt. Caritatieve initiatieven zijn nodig om meer directe noden te lenigen, maar er is meer nodig om mensen uit structurele armoede te halen.

Het verheugt *Cindy Franssen* dat de minister zelf stelt dat caritatieve initiatieven directe noden kunnen inlossen, maar dat een structurele aanpak noodzakelijk is.

5.4.8. *Netwerk omtrent voedselverlies*

De overlegstructuur rond voedselverlies moet nog worden samengesteld. De minister lichtte eerder al toe welke initiatieven er al zijn. Het Netwerk Tegen Armoede kan een mogelijke partner zijn, maar er zijn nog andere organisaties zoals Caritas, Samenlevingsopbouw enzovoort. Het lijkt de minister niet verstandig om hier voorbarig uitspraken over te doen.

Lorin PARYS,
voorzitter

Cindy FRANSSEN
Bart VAN MALDEREN
Freya SAEYS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

CAW	centrum algemeen welzijnswerk
ESF	Europees Sociaal Fonds
EU	Europese Unie
EU-SILC	European Union Statistics on Income and Living Conditions
FOD	Federale Overheidsdienst
GGC	Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
HPAO	Horizontaal Permanent ArmoedeOverleg
IPDC	interbestuurlijke producten- en dienstencatalogus
kmo	kleine of middelgrote onderneming
KOMOSIE	Koepel van Milieuondernemers in de Sociale Economie
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
SD	strategische doelstelling
SMART	specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden
TAO	Team Advies en Ondersteuning
UNICEF	United Nations Children's Fund
VAPA	Vlaams Actieplan Armoedebestrijding
VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie (van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest)
VPAO	Verticaal Permanent ArmoedeOverleg
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
vzw	vereniging zonder winstoogmerk
WVG	Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (beleidsdomein van de Vlaamse overheid)